

Początki społecznego życia elektrotechników na ziemiach polskich rozdzielonych między trzech zaborców datują się na koniec XIX wieku. Elektrotechnika, młoda jeszcze wówczas dyscyplina, posiadała już wśród rozproszonych Polaków swoich wyznawców, którzy dążyli do skupienia się celem wspólnego omawiania spraw fachowych, pogłębienie wiedzy, wymiany doświadczeń, a przede wszystkim popieranie wszelkimi sposobami rozwoju elektrotechniki rodzimej we wszystkich jej przejawach.

W latach osiemdziesiątych XIX wieku, zaczęto organizować na ziemiach Polskich zjazdy techników. I Zjazd Techników Polskich (wszelkich specjalności), odbył się w Krakowie 8–10 września 1882 r. Uczestniczyło w nim 311 osób z trzech zaborów i z innych krajów. Datę tego zjazdu przyjmuje się za początek zorganizowanego społecznego ruchu techników polskich. Kraków, Lwów, Warszawa, Poznań – to miasta, w których organizowano kolejne zjazdy techników polskich (I-VII) w okresie zaborów. Kolejny etap jednoczenia to zakładanie stowarzyszeń.

Ponieważ nie było mowy o jawnym zrzeszaniu się, w 1898 r. wykorzystano możliwość założenia Klubu naukowo-technicznego, którego statut zatwierdziły ówczesne władze carskie. W kilka miesięcy później w 1899 r. powstało w Warszawie pierwsze zrzeszenie elektryków polskich w postaci Delegacji Elektrotechnicznej przy Sekcji Technicznej Warszawskiego Oddziału Towarzystwa Popierania Rosyjskiego Przemysłu i Handlu. Przewodniczącym Delegacji został jej organizator Kazimierz Obrębowicz.

Ważnym wydarzeniem było zorganizowanie w Warszawie dniach 1-3 października 1903 r. pierwszego w historii Zjazdu Elektrotechników w Polsce, który ze względów konspiracyjnych nazwano „Ogólnym Posiedzeniem Członków Delegacji przy współudziale zaproszonych gości”. W 1904 r. Delegacja Elektrotechniczna przekształciła się w Koło Elektrotechników, które w 1907 r. przystąpiło do Stowarzyszenia Techników w Warszawie. W czasach zaborów wielu Polaków studiowało elektrykę na uczelniach zagranicznych i wstępowali do stowarzyszeń tam działających. Szczególną popularnością cieszyła się w owym czasie politechnika w Darmstadt. Jej absolwenci wywarli duży wpływ na rozwój elektryki w Polsce. Uczelnię tę kończyli między innymi późniejsi profesorowie Politechniki Lwowskiej Włodzimierz Krukowski, Gabriel Sokolnicki, Aleksander Rothert, rektor Politechniki Warszawskiej Kazimierz Drewnowski i Mieczysław Pożaryski (pierwszy prezes SEP).

Nie sposób nie wspomnieć, że we Lwowie elektrycy polscy działali nieformalnie od 1901 r., a w marcu 1908 r. została powołana oficjalnie Sekcja Elektrotechniczna przy Towarzystwie Politechnicznym. Jej przewodniczącym został Kazimierz Drewnowski. Członkami założycielami byli m.in. profesorowie Politechniki Lwowskiej: Roman Dzieślewski, Ignacy Mościcki i Gabriel Sokolnicki. Podczas pierwszego Ogólnopolskiego Zjazdu Elektrotechników w 1919 r. Sekcja Elektrotechniczna przekształciła się w Lwowskie Koło SEP. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę 7-9 czerwca 1919 r. odbył się Zjazd, a jego wynikiem było powołanie do życia Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich S.E.P., obejmującego swoim działaniem cały kraj. Zjazd został zwołany przez Komitet Organizacyjny utworzony w dniu 23 marca 1919 r. przez Koło Elektrotechników przy Stowarzyszeniu Techników w Warszawie. Prace Komitetu przebiegały pod

przewodnictwem prof. inż. Mieczysława Pożaryskiego. Nowo powstałe Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich stało się spadkobiercą pięknych tradycji pionierów społecznej pracy nad rozwojem polskiej elektrotechniki, a jego organizatorzy przyszli na Zjazd z opartym o te tradycje programem, nie pozbawionym cech postępu. Pierwszym prezesem SEP został Mieczysław Pożaryski.

Od 1925 r. intensywnie zabiegano o ponowne skupienie w S.E.P. radiotechników i teletechników. Doroczne Zebranie Rady Delegatów Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich obradujące w Toruniu w dniu 1 czerwca 1928 r. w porządku dziennym ujęło sprawę reorganizacji Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich i projekt nowego statutu. Wynika z tego, że statut przygotowano w uzgodnieniu z władzami Stowarzyszenia Radiotechników Polskich, a więc z wiedzą, że w najbliższej przyszłości nastąpi rozwiązanie się tego Stowarzyszenia i przejście jego byłych członków do Stowarzyszenia skupiającego elektrotechników. Powołano Zarząd Główny, utworzono oddziały, równocześnie zmieniając dotychczasową nazwę Stowarzyszenia na Stowarzyszenie Elektryków Polskich S.E.P. Dzięki temu w dniu 22 maja 1929 r. bezpośrednio po Zebraniu Likwidacyjnym Stowarzyszenia Radiotechników Polskich zaistniała Sekcja Radiotechniczna (S.R.S.E.P.). W dniu 31 marca 1939 r. zatwierdzony został nowy statut Stowarzyszenia Elektryków Polskich przez władze Państwa. Teletechnicy skupieni w Stowarzyszeniu Teletechników Polskich przystąpili do Stowarzyszenia Elektryków Polskich w toku XI Walnego Zgromadzenia, odbywającego się w dniach 18-21 czerwca 1939 r. w Katowicach i Cieszynie. Zakończony w I półroczu 1939 r. proces integracji polskich elektryków wszelkich specjalności w jednym stowarzyszeniu - w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich miał otworzyć nową kartę w działalności i szersze możliwości wpływania na rozwój wszystkich gałęzi polskiej elektryki.

Wybuch wojny przekreślił te oczekiwania, a we wrześniu 1939 r. w skutek działań wojennych budynek, w którym mieściło się Stowarzyszenie został spalony. W październiku 1939 r. Stowarzyszenie Elektryków Polskich zostało zdelegalizowane przez okupacyjne władze niemieckie. Jednak poczucie jedności i patriotyzmu spowodowały, że w kraju, a nawet w obozach jenieckich i skupiskach polskich na zachodzie członkowie Stowarzyszenia jednoczyli się i wykonywali różne prace o dużym znaczeniu zarówno dla powojennego społeczeństwa jak i dla walki z wrogiem.

Po wojnie pierwsze kroki reaktywowania władz naczelnych w Warszawie poczynił już w marcu 1945 r. urzędujący nieprzerwanie (w czasie okupacji w konspiracji) od XI Walnego Zgromadzenia członków SEP, pierwszy wiceprezes Kazimierz Szpotański (wybrany w 1939 r. prezes Antoni Krzyczkowski nie powrócił z wojny). Już 28 sierpnia 1945 r. szczątkowy przedwojenny Zarząd Główny uzyskał wpis do rejestru stowarzyszeń.

Na przełomie 1945 i 1946 r. powstał Komitet Organizacyjny NOT, do której zgodnie z wytycznymi władz centralnych miały przystąpić wszystkie organizacje techniczne. Na XII Walnym Zgromadzeniu członków SEP 22-24 września 1946 r. w Łodzi powołano Komisję Statutową. Prace nad statutem trwały do wiosny 1947 r. Ostatecznie został przesłany do NOT 22 kwietnia 1947 r.

Głównymi kierunkami działania Stowarzyszenia po wojnie było propagowanie postępu technicznego i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr technicznych oraz pomoc jednostkom gospodarki narodowej w rozwiązywaniu problemów wykonania zadanego planu 6-letniego. Stąd w 1951 r. została podjęta akcja organizacji Kół Zakładowych jako podstawowych ogniw

Stowarzyszenia.

Punktem zwrotnym w życiu całego Stowarzyszenia były obrady IX Zjazdu Delegatów 21 września 1956 r. w Krakowie, gdzie w obliczu wydarzeń politycznych tego okresu dyskusja toczyła się nad modelem i kierunkiem rozwoju Stowarzyszenia. Zobowiązano Zarząd do opracowania nowego statutu oraz włączenie się do prac nad statutem NOT. Zjazd zlecił reaktywowanie działalności Biura Znak Przepisowego SEP, powołał Izby Rzeczoznawców SEP, spowodował przyspieszenie prac Centralnej Komisji Słownictwa Elektrotechnicznego oraz uatrakcyjnienie przynależności do SEP poprzez rozwój życia kulturalno-towarzyskiego.

Na X Zjeździe w Katowicach 15 września 1957 r. został uchwalony nowy statut SEP, na mocy którego oprócz istniejących już form pracy wprowadzono działalność w zakresie normalizacji, słownictwa elektrotechnicznego, historii techniki, popularyzacji zagadnień technicznych, sprawdzanie kwalifikacji energetyków i elektryków oraz nadawanie grup kwalifikacyjnych.

Wiesław Michalski - Centralna Komisja Historyczna SEP